

Příloha VIII.

ZMĚNA RVP od 1. 9. 2016 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění rámcové vzdělávací programy oborů středního vzdělávání kategorie stupně dosaženého vzdělání J, E, H, M a L (s výjimkou oborů kategorie L5 – nástavbové studium) a oborů vzdělání v konzervatoři kategorie stupně dosaženého vzdělání M a P.

Týká se všech oborů vyučovaných na SŠ, Odry, p. o. – Kadeřník, Sportovní a rekondiční masér, Prodavač, Automechanik, Kuchař-číšník, Kosmetička, Podnikání (dálková i denní forma).

Dodatek k rámcovým vzdělávacím programům středního vzdělávání oborů vzdělání kategorie J, E, H, M, L0 a P

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření (viz § 16 školského zákona).

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů.

- 1) Podpůrná opatření prvního stupně lze uplatnit i bez doporučení školského poradenského zařízení a nemají normovanou finanční náročnost.
- 2) Podpůrná opatření druhého až pátého stupně může škola nebo školské zařízení uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení (ŠPZ) a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

ad1) Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování plánu pedagogické podpory (PLPP), které zpracovává škola.

ad2) Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně je podkladem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP), které zpracovává škola

Ředitel školy může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, uvolnit žáka na žádost zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu, může být uvolněn (nebo nemusí být hodnocen) z provádění některých činností, ovšem nemůže být uvolněn z předmětu rozhodujícího pro odborné zaměření absolventa.

V případě potřeby škola nabídne žákovi taková podpůrná opatření, která mu umožní zvládnout odborné vzdělávání v celém rozsahu a úspěšně vykonat závěrečnou nebo maturitní zkoušku.

Žákovi, který nemůže zvládnout vzdělávání v daném oboru vzdělání z vážných zdravotních nebo jiných důvodů, škola nabídne po poradě se ŠPZ a zástupci nezletilého žáka, jiný, pro něj vhodnější obor vzdělání.

Nezbytným předpokladem pro přijetí ke vzdělávání a zvládnutí požadavků na odborné vzdělání v jednotlivých oborech je splnění podmínek **zdravotní způsobilosti uchazečů o vzdělávání na střední škole** (viz příloha nařízení vlády č. 212/2010 Sb.).

Žákům mohou být poskytnuty podle jejich potřeb a na doporučení ŠPZ i další druhy podpůrných opatření:

- A. využití asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a dalších odborníků (tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící aj.),
- B. poskytnutí kompenzačních pomůcek a speciálních didaktických prostředků,
- C. úprava materiálních a organizačních podmínek výuky nebo úprava podmínek přijímání a ukončování vzdělávání,
- D. zařazení speciálně pedagogická intervence (zajištění předmětů speciálně pedagogické péče, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod.),
- E. zařazení pedagogická intervence (vzdělávání žáka ve vyučovacích předmětech, v nichž je třeba zlepšit jeho výsledky učení, případně kompenzovat nedostatečnou domácí přípravu).

Poznámky:

- Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována nad rámec časové dotace stanovené RVP.
- Podle potřeb žáků lze zvolit odlišnou délku vyučovací hodiny, pokud to umožňuje RVP.
- Ve výjimečných případech může ředitel školy vzdělávání prodloužit, nejvýše však o 2 školní roky.

Vzdělávání nadaných žáků

V souladu se zněním ŠZ § 17 je povinností škol a školských zařízení vytvářet podmínky pro rozvoj nadání žáků. Výuka by měla podněcovat rozvoj potenciálu žáků včetně různých druhů nadání a být zaměřena na to, aby se tato nadání mohla ve škole projevit a rozvíjet.

- **Za nadaného žáka** se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.
- **Za žáka mimořádně nadaného** se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech (viz § 27 odst. 1 a 2 vyhlášky).

Zjišťování mimořádného nadání a vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka provádí ŠPZ ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává.

Je žádoucí věnovat nadaným a mimořádně nadaným žákům zvýšenou pozornost a využívat pro rozvoj jejich nadání také podpůrná opatření:

- a) vzdělávání podle IVP u žáků s diagnostikovaným mimořádným nadáním,
- b) rozšířit obsah vzdělávání, popř. i výstupy vzdělávání, nad RVP a ŠVP,
- c) vytvářet skupiny nadaných žáků z různých ročníků,
- d) umožnit žákům účastnit se výuky ve vyšším ročníku, popř. se paralelně vzdělávat formou stáží na jiné škole včetně VOŠ (popř. na vysoké škole) nebo na odborných pracovištích,
- e) účastnit se studijních a jiných pobytů v zahraničí (např. v rámci programu ERASMUS+),
- f) zapojovat je do různých projektů (školních i projektů sociálních partnerů), soutěží a jiných aktivit rozvíjejících nadání žáků.

System péče o žáky se SVP a žáky nadané ve škole

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

I. Vzdělávání žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

V současné době zajišťuje tuto péči výchovný poradce, školní psycholog, všichni učitelé teorie a učitelé odborného výcviku. Naši pedagogové sdílejí filozofii integrace a inkluze a věnují se dětem se speciálními potřebami, nevydělujeme tyto žáky a zároveň jim zajišťujeme potřebnou podporu pro výuku (PLPP, IVP).

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami navštěvují běžné třídy. Na základě vyšetření a doporučení poradny je pak vypracována potřebná dokumentace, podle které se s žákem v průběhu roku pracuje. Při vzdělávání těchto žáků jsou využívány kombinace speciálně pedagogických postupů a alternativních metod s modifikovanými metodami používanými ve vzdělávání běžné populace. Tyto metody nacházejí uplatnění zejména při rozvíjení rozumových schopností, orientačních dovedností, zlepšování sociální komunikace a dalších specifických dovedností žáků.

Péče o tyto žáky má výrazně individuální charakter. Za její organizaci a realizaci zodpovídá výchovný poradce. Individuální přístup vychází z následujícího:

diagnostika potřeb žáka;

- zajištění potřebné péče ve škole;
- zprostředkování další odborné péče a odborné diagnostiky;
- poradenství žákům, rodičům a učitelům;
- vypracování IVP a PLPP;
- stanovení reálných cílů, postupné zvyšování nároků;
- pochvala nejen výkonu, ale i snahy;
- hodnocení žáka samotného, srovnávání jeho dílčích úspěchů či nedostatků s jeho vlastní osobou;
- snaha navodit příjemnou, soustředěnou atmosféru;
- krátkodobá, ale častá práce se žákem;
- odstranění rušivých vlivů při práci;
- snaha najít něco, v čem je žák úspěšný;
- respektování zvláštností dítěte;
- speciální pomůcky, metody a formy výchovné práce;
- všestrannost a soustavnost.

II. Vzdělávání žáků s poruchami chování

Jedná se o žáky hyperaktivní, popřípadě s edukačními problémy, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulsivní a snadno unavitelní. Ve spolupráci a na doporučení pedagogicko-psychologické poradny se budou žáci vzdělávat podle zpracovaného PLPP, případně IVP. V procesu vytváření klíčových kompetencí bude nutné klást zvýšený důraz na samostatné rozhodování, kritické myšlení, jednání bez podléhání manipulacím a výchovu k práci a ke spolupráci.

Učitel musí žákům stanovit přesná pravidla chování a způsob komunikace ve třídě i mimo ni a zavést systém pochval a trestů.

III. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (žáci s vývojovými poruchami učení)

Tito žáci tvoří poměrně velkou skupinu s relativně stejnými (ač samozřejmě individuálně rozdílnými) problémy. Práce s nimi probíhá na základě zpráv z PPP, kterou žáci odevzdávají třídním učitelům během 1. měsíce vzdělávání. Všichni vyučující v daných třídách jsou informováni a mají přehled o individuálním přístupu k těmto žákům s VPU a při klasifikaci i hodnocení přihlížejí ke stupni a druhu vývojové poruchy učení.

Za centrální evidenci žáků s VPU, organizaci reedukační péče, spolupráci s poradenskými zařízeními zodpovídá ve škole výchovný poradce a školní psycholog.

IV. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí z prostředí sociálně, kulturně či jazykově odlišného od prostředí, v němž vyrůstají žáci pocházející z majoritní populace. Jsou to žáci z různých u nás žijících menšin nebo žáci přicházející k nám v rámci migrace (především azylanti a účastníci řízení o udělení azylu). Počet těchto žáků se ve školách stále zvyšuje. Někteří z těchto žáků se bez závažnějších problémů integrují do běžné školy, jiní se mohou setkávat s různými obtížemi pro svou jazykovou odlišnost nebo proto, že jsou hluboce ovlivněni svými rodinami a jejich kulturními vzorci, projevujícími se v chování, jednání, odlišné hodnotové stupnici, stylu života, pojetí výchovy dětí, vztahu ke vzdělání apod. Žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním a ekonomickým postavením jsou častěji ohroženi sociálně patologickými jevy (rizikové chování). Proto je nezbytné i všem těmto žákům věnovat specifickou péči, kterou potřebují.

Dlouhodobým cílem školy musí být začlenění žáků z odlišného kulturního a sociálně znevýhodňujícího prostředí, ochrana jejich minoritní kultury, přizpůsobení podmínek vzdělávání a podpora jejich úspěšnosti v majoritní společnosti. Proto je nezbytné, aby škola při přípravě ŠVP vnímala národnost, etnicitu či hodnotovou orientaci všech svých žáků a v rámci možností pružně reagovala na jejich kulturní rozdíly, případně vypracovala pro tyto žáky PLPP či IVP, které by jejich potřebám maximálně vyhovovaly.

Podmínky vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Pro úspěšné vzdělávání žáků z kulturně či jazykově odlišného a mnohdy i sociálně znevýhodněného prostředí je nejdůležitějším činitelem učitel, který dovede volit vhodné přístupy a vytvářet ve třídě i ve škole příznivé společenské klima.

Škola musí využívat výukové postupy vhodné pro rozmanité učební styly žáků a různé způsoby organizace výuky, plánovat výuku tak, aby vycházela ze zájmů, zkušeností a potřeb žáků různých kultur, etnik a sociálního prostředí.

Pro úspěšné vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním je potřebné zabezpečit tyto podmínky:

- individuální nebo skupinovou péči,
- pomoc asistenta pedagoga,
- specifické učebnice a materiály,
- pravidelnou komunikaci a zpětnou vazbu, spolupráce s psychologem, speciálním pedagogem – etopedem, sociálním pracovníkem, případně s dalšími odborníky.

V. Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Tato problematika je významná, protože nadaní a mimořádně nadaní žáci mají své specifické potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet k jejich realizaci vhodné podmínky. Je to důležité i proto, že právě z tohoto okruhu jedinců (odhaduje se 3 – 10% populace) by měly vzejít osobnosti, které budou hnacím motorem dalšího pokroku celé společnosti. V této souvislosti je třeba zdůraznit mravní (chcete-li výchovnou) stránku vzdělávání, protože mimořádně schopný člověk bez morálních zásad může být společnosti naopak velmi nebezpečný.

Škola se věnuje také práci s nadanými žáky. Tato oblast spadá pod vedení výchovného poradce a školního psychologa, ale značnou měrou se na ní podílejí také všichni učitelé školy. Nadaní žáci jsou vytipováni učiteli jednotlivých předmětů a zúčastňují se různých soutěží, projektů, olympiád, které jim umožňují možnost srovnání na národní či mezinárodní úrovni. Tyto žáky podporujeme a zajišťujeme jim podmínky vhodné pro rozvoj jejich talentu.

Škola:

- sleduje často komplikovanou sociální roli nadaných žáků ve třídě a v případě problému jim podává pomocnou ruku;
- volí individuální přístup, případně zadává nadaným žákům náročnější úkoly;
- podává zákonným zástupcům informace o žakových pokrocích a rady napomáhající k rozvoji jeho talentu.

Od 1. 9. 2017 byly provedeny úpravy v souvislosti s podpůrnými opatřeními. Souhrnná dokumentace je přístupná u školního psychologa a výchovného poradce.